

Ewolucja elektronicznej administracji publicznej

Najwyższa
kategoria
naukowa A+

**UCZELNIA
BADAWCZA**
INICJATYWA DOSKONAŁOŚCI

Ewolucja elektronicznej administracji publicznej

pod redakcją

Renaty Kusiak-Winter

Uniwersytet Wrocławski
ORCID: 0000-0002-8202-1360

Jerzego Korczaka

Uniwersytet Wrocławski
ORCID: 0000-0003-1104-4837

Wrocław 2021

Kolegium Redakcyjne

prof. dr hab. Leonard Górnicki – przewodniczący

dr Julian Jezioro – zastępca przewodniczącego

mgr Aleksandra Dorywała – sekretarz

mgr Ewa Galyga-Michowska – członek

mgr Bożena Górna – członek

mgr Tadeusz Juchniewicz – członek

Recenzenci: *dr hab. Agata Barczewska-Dziobek, prof. UR;*

dr hab. Daniel Wacinkiewicz, prof. US

© Copyright by Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

Korekta: *Magdalena Wojcieszak*

Projekt i wykonanie okładki: *Karolina Drozd*

Skład i opracowanie techniczne: *Aleksandra Kumaszką, eBooki.com.pl*

Druk: *Drukarnia Beta-druk, www.betadruk.pl*

Wydawca

E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa.

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

ISBN 978-83-66601-42-0 (druk)

ISBN 978-83-66601-43-7 (online)

Spis treści

Przedmowa	9
ELEKTRONICZNA ADMINISTRACJA – KONCEPCJA I TYPOLOGIE	
Renata Kusiak-Winter Kierunki i etapy rozwoju e-administracji publicznej.....	15
PŁASZCZYZNY ZASTOSOWANIA E-ADMINISTRACJI 1.0	
Małgorzata Kozłowska Rejestr Korzyści jako narzędzie przeciwdziałania korupcji w administracji publicznej.....	31
Renata Raszevska-Skalecka E-administracja w rozwoju usług edukacyjnych – szkoła jako organizacja „ucząca się”	43
Adam Bródka Cyfryzacja instrumentów systemu gwarancji wykonania obowiązków publicznoprawnych – zagadnienia wybrane	57
Dominika Cendrowicz Rozwój e-kompetencji w administracji publicznej na przykładzie pomocy społecznej	73
Matthias Thum Arbeit 4.0 (New Work) aus der Sicht der öffentlichen Verwaltung	87
Maciej Błażewski Polska perspektywa Koncepcji – Praca 4.0	107
E-ADMINISTRACJA 2.0 NA RZECZ WZMOCNIENIA DEMOKRACJI	
Marcin Stasz Elektroniczne formy partycypacji społecznej w polskim samorządzie terytorialnym na przykładzie gminy	119
Aleksandra Pinkas <i>Smart governance</i> warunkiem osiągnięcia neutralności klimatycznej.....	135
E-ADMINISTRACJA 3.0 NA RZECZ INTELIGENTNYCH ROZWIĄZAŃ	
Agnieszka Chrisidu-Budnik Współczesne kierunki rozwoju inteligentnych miast w kontekście potencjału relacyjnego.....	151

Justyna Mielczarek-Mikołajów

Zrównoważony transport w kontekście koncepcji *smart administration*..... 171

Anna Bekhta

Blockchain: możliwości i wyzwania dla sektora publicznego 189

Notka o autorach..... 205

Przedmowa

Wpływ technologii informacyjno-telekomunikacyjnych ICT na kształt i funkcjonowanie współczesnej administracji publicznej to temat znany i niezmiennie aktualny od dłuższego czasu, jednak konieczność radzenia sobie z pandemią COVID-19 spowodowała swoiste odwrócenie perspektywy. Mamy bowiem do czynienia już nie z fenomenem informatyzacji w administracji jako jednym z wielu aspektów organizacji i organizowania sfery publicznej, ale z postępującym zawłaszczaniem wszystkich możliwych obszarów działania administracji przez technologie ICT. To z kolei stawia na głowie rozumienie klasycznych definicji i instytucji nauki administracji i nauki prawa administracyjnego.

Tak pojmowana „inwazja” nowoczesnych technologii stanowi nie lada wyzwanie dla samej administracji, że nie tylko będzie skutecznie wdrażać i aktywnie stosować instrumenty ICT w codziennej pracy, ale również będzie przeprowadzać stałą i konstruktywną ewaluację działań w tym zakresie. Stąd pilna potrzeba prowadzenia badań nad ewolucją i kierunkami rozwoju e-administracji, które będą integrować wyniki osiągnięte na gruncie nauk administracyjnych ze względu na doniosłość oraz złożoną naturę przedmiotu studiów. Podejmując badania, możemy czerpać z licznych opracowań naukowych, ale również z dostępnych analiz organizacji eksperckich, think-tanków czy międzynarodowych instytucji, by wymienić w tym miejscu chociażby ONZ, OECD, Bank Światowy czy Komisję Europejską.

Oddajemy do rąk czytelników monografię wieloautorską poświęconą ewolucji elektronicznej administracji publicznej. W opracowaniu zaproponowano metodę grupowania rozdziałów opartą na klasyfikacji stadiów rozwoju e-administracji typu 1.0, 2.0 oraz 3.0. Zarówno nomenklatura, jak i podstawowe cechy dystynktywne wymienionych tu etapów nawiązują do ewolucji Internetu pierwszej, drugiej oraz trzeciej generacji, określanej również mianem sieci Web 1.0, 2.0 i 3.0. Należy podkreślić, że ta klasyfikacja, tak jak zresztą wszystkie inne konceptualizacje, ma tendencje do uproszczenia i redukcji złożoności, jednak zdaniem autorów analiza zgromadzonego materiału przez pryzmat ww. klasyfikacji może być dobrym punktem wyjścia do dokonywania ocen i formułowania propozycji rozwiązań na przyszłość.

W związku z powyższym układ monografii przedstawia się następująco. Jako wprowadzenie służy rozdział Renaty Kusiak-Winter poświęcony kierunkom i etapom rozwoju e-administracji publicznej, który nie tylko omawia podstawową typologię ewolucji e-administracji z podziałem na typy 1.0, 2.0 oraz 3.0, ale również uzupełnia o alternatywne modele odzwierciedlające niuansowość stopni dojrzałości e-administracji.

W drugiej części zostały zaprezentowane przykłady wdrożenia e-administracji typu 1.0. Za podstawowy jej przejaw uznaliśmy prowadzenie Rejestru Korzyści w formie elektronicznej, przedstawione w rozdziale Małgorzaty Kozłowskiej, ponieważ cechą wyjściową etapu 1.0 jest jednokierunkowy model komunikacji administracji z jednostką. To również odpowiada pierwszym wyobrażeniom utożsamiającym cyfryzację z możliwością wyszukiwania potrzebnych informacji na publicznych portalach WWW. Innym ważnym elementem właściwym dla fazy początkowej e-administracji 1.0 jest zagwarantowanie wszystkim obywatelom dostępu do nowoczesnej sieci telekomunikacyjnej, co zostało ukazane przez Renatę Raszewską-Skałecką na przykładzie tworzenia sieci dostępu szkół do Internetu w ramach Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej.

Kolejne, już bardziej dojrzałe stadium e-administracji 1.0 ilustruje przykład cyfryzacji instrumentów systemu gwarancji wykonania obowiązków publicznoprawnych zaprezentowane w rozdziale Adama Bródki. Jego istotą jest bowiem jednostronna oraz dwustronna komunikacja administracji z podmiotami z zewnątrz według reżimu ustalonego przez władze publiczne, co obrazują rozmaite przejawy informatyzacji elementów składowych egzekucji, takich jak elektroniczna licytacja nieruchomości, uzyskiwanie informacji od banku na temat stanu konta zobowiązanego, sporządzanie tytułów wykonawczych w formie elektronicznej czy wykorzystanie platformy e-PUAP.

Niezmiernie ciekawie prezentuje się przykład e-kompetencji zaprezentowany w niniejszej monografii, ponieważ temu zagadnieniu zostały poświęcone trzy rozdziały, a mianowicie Dominiki Cendrowicz, Matthiasa Thuma oraz Macieja Błażewskiego. Przyjęcie różnorodnych perspektyw badawczych przez ww. autorów dobrze pokazuje dyferencjację wewnątrz etapu e-administracji 1.0. Warunkiem *sine qua non* i zarazem elementem początkowym e-administracji 1.0 jest gwarancja posiadania i stałego podnoszenia e-kompetencji przez pracowników administracji. Natomiast przejawem osiągnięcia stadium dojrzałości na tym etapie jest przyjęcie znacznie szerszej optyki, zawartej w koncepcji Praca 4.0., w ramach której e-kompetencje urzędników są postrzegane jako niezbędny warunek gwarancji praw pracowniczych.

W trzeciej części monografii zostały zaprezentowane przykłady wdrożenia e-administracji typu 2.0 nakierowanej na inicjowanie i wzmocnienie procesów współpracy i partycypacji oraz zwiększenie przejrzystości, transparentności oraz bezpieczeństwa działania administracji. Jednym z nich jest zaprezentowany przez Marcina Stasza przykład organizowania budżetu obywatelskiego w formie elektronicznej obok analogowej formy tradycyjnej, który wzmocnia procesy demokratyzacji w samorządzie terytorialnym na poziomie gminy. Inny przykład to trwająca obecnie transformacja energetyczna ukierunkowana na osiągnięcie neutralności klimatycznej, która zdaniem Aleksandry Pinkas wymaga szeroko zakrojonego udziału społeczeństwa. W tym kontekście koncepcja *smart*

governance traktuje mechanizm partycypacji społecznej jako element współrzędzenia dla osiągnięcia celów zeroemisyjnej gospodarki.

Czwarta i ostatnia część niniejszej monografii prezentuje przykłady zastosowań e-administracji 3.0, która wedle powszechnych opinii odzwierciedla aktualny stan rozwoju informatyzacji sfery publicznej. Jak się można spodziewać, optyka rozważań wychodzi daleko poza aplikacje nowoczesnych technologii. Nadrzędnym celem e-administracji 3.0 jest skuteczne rozwiązywanie niestandardowych i kompleksowych problemów społecznych, dzięki czemu następuje zwiększenie dobrobytu społeczeństwa i wzrost zaufania do władzy publicznej. Agnieszka Chrisidu-Budnik podkreśla w swoim rozdziale znaczenie wiedzy i współpracy dla funkcjonowania przestrzeni publicznej, gdyż fundament inteligentnego miasta (*smart city*) to wiedza, czyli inteligentne rozwiązania oraz umiejętność tworzenia i utrzymywania relacji (potencjał relacyjny).

Egzemplifikację zastosowania e-administracji 3.0 dostarcza rozdział Justyny Mielczarek-Mikołajów na temat inteligentnych systemów transportowych, które nie tylko tworzą zbiór różnorodnych technologii, ale także technik zarządzania stosowanych w transporcie w celu ochrony życia uczestników ruchu, zwiększenia efektywności systemu transportowego oraz ochrony zasobów środowiska naturalnego. *Last but not least* zaprezentowana została technologia *blockchain* jako przełomowa innowacja e-administracji 3.0 o szerokim zakresie zastosowań. Jak wskazuje Anna Bekhta, obecnie nie tylko instytucje finansowe czy przedsiębiorstwa, ale i rządy państw dostrzegają atuty zastosowania technologii stojącej za kryptowalutami ze względu na perspektywę poprawienia jakości usług publicznych i przede wszystkim na wiążący się z tym wzrost zaufania społeczeństwa do władzy publicznej.

Dla jasności podajmy, że wszystkie rozdziały zawarte w niniejszej monografii odwołują się do aktualnych obszarów zastosowań e-administracji publicznej. Inaczej ujmując – również w roku 2021 nadal niezmiernie pilny jest postulat zagwarantowania powszechnego dostępu do Internetu, ale równocześnie tak samo ważne są bieżące inicjatywy wielu polskich miast w kierunku urzeczywistnienia ambitnej idei *smart city*. W związku z tym należy skonstatować jednoczesność i paralelność realizacji celów e-administracji typu 1.0, 2.0 i 3.0 oraz fenomen wybiórczej adaptacji rozwiązań właściwych dla każdego z etapów. Jednak w przeważającej większości, pomimo wzrostu zainteresowania, a nawet fascynacji najnowszymi technologiami, aktualnie realizowane programy polityczne w zakresie cyfryzacji administracji publicznej w Polsce należy zakwalifikować jako właściwe dla pierwszego etapu rozwoju, czyli do e-administracji 1.0.

Renata Kusiak-Winter
Jerzy Korczak

